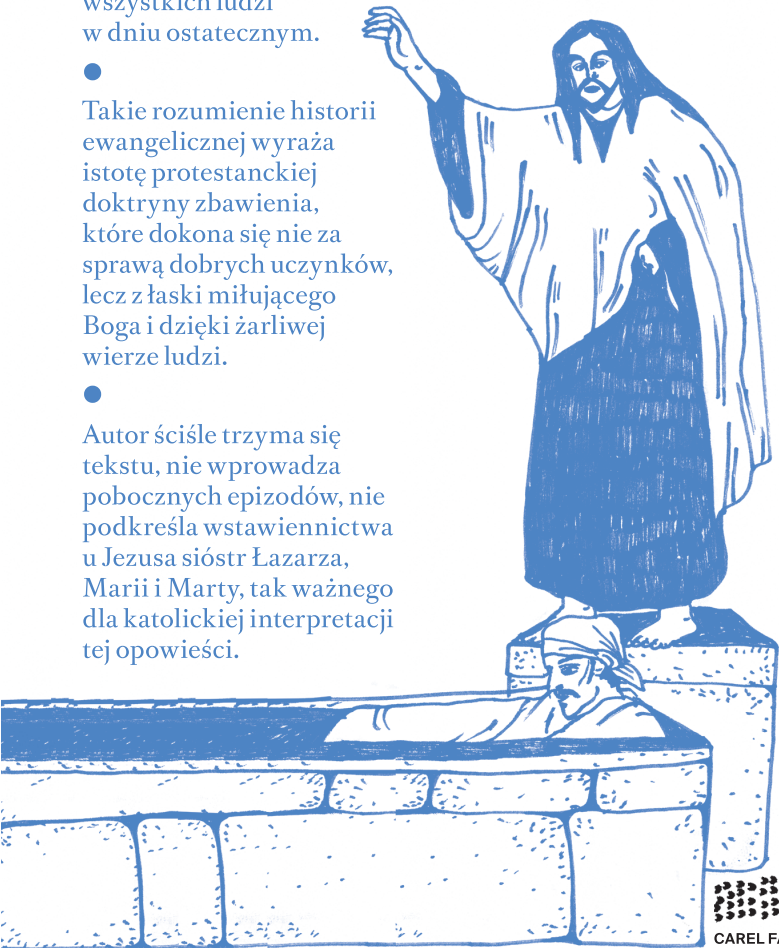

Cud wskrzeszenia Łazarza miał przekonać niedowiarków o boskości Chrystusa. Mówił o miłości i łasce Boga okazanej człowiekowi. Stanowił również zapowiedź zmartwychwstania wszystkich ludzi w dniu ostatecznym.

Takie rozumienie historii ewangelicznej wyraża istotę protestanckiej doktryny zbawienia, które dokona się nie za sprawą dobrych uczynków, lecz z łaski miłującego Boga i dzięki żarliwej wierze ludzi.

Autor ściśle trzyma się tekstu, nie wprowadza pobocznych epizodów, nie podkreśla wstawiennictwa u Jezusa sióstr Łazarza, Marii i Marty, tak ważnego dla katolickiej interpretacji tej opowieści.

CAREL FABRITIUS, WSKRZESZENIE ŁAZARZA, OK. 1645

[Jezus] zawołał donośnym głosem: Łazarzu, wyjdź na zewnątrz! I wyszedł zmarły, mając nogi i ręce powiązane opaskami, a twarz jego była zawinięta chustą. (J 11,43-44)

W obrazie o tematyce zaczerpniętej z Ewangelii św. Jana (J 11,1-44) najwybitniejszy uczeń Rembrandta nawiązał do twórczości swojego mistrza.

Chrystus stoi nad grobem swego przyjaciela. Mamy wrażenie, że ruchem ręki sprowadza z góry nadnaturalne światło, które wlewa się do grobowca, by porazić zgromadzonych swoim blaskiem i na nowo ożywić bezwładne, martwe ciało Łazarza.

Kompozycja sceny – zderzenie akcentów pionowego i poziomego, postaci Jezusa i linii grobu – podkreśla opozycję życia i śmierci.

Muzeum Narodowe w Warszawie wyraża wdzięczność Panu Maciejowi Radziwiłłowi za wsparcie finansowe Galerii Sztuki Dawnej

teksty Urszula Król
projekt graficzny
Homework / Kasia Walentynowicz

DOPINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

PARTNERZY MUZEUM

MECENASI MUZEUM

PARTNER LOGISTYCZNY

MW

Muzeum Narodowe
w Warszawie

Galeria Sztuki Dawnej
Religia i wiara w kościele i w domu

Obraz powinien głęboko poruszać psychikę widza i stanowić zarazem z daleka widoczną, czytelną i piękną ozdobę ołtarza, jak barwny ornament powinien zamykać perspektywę nawy kościoła czy kaplicy.

IAN BIAŁOSTOCKI, SZTUKA CENNIEJSZA NIŻ ZŁOTO, WARSZAWA 2001, s. 274.

W części galerii prezentującej kulturę religijną, odszukaj wymienione przedmioty, zarówno namalowane, jak i rzeczywiste:

1 RETABULUM, NASTAWA OŁTARZOWA

Dekoracja ołtarza w kościele; może być malowana, płaskorzeźbiona lub rzeźbiona. Umieszczana była na mensie (tzn. płycie stanowiącej blat ołtarza) w jej tylnej części lub na specjalnej konstrukcji za nią.

2 NACZYNIA LITURGICZNE

Naczynia używane w czasie sprawowania nabożeństw, należą do nich m.in. kielich, puszka, ampułki.

3 ORNAT

Wierzchnia szata liturgiczna noszona przez kapłana podczas mszy. Ornaty wykonywano ze szlachetnych tkanin, zdobiono haftami i aplikacjami.

JEAN BELLEGAMBE OK. 1470-1536/1538
(WARSZATA), TRYPTYK OPLAKIWANIA

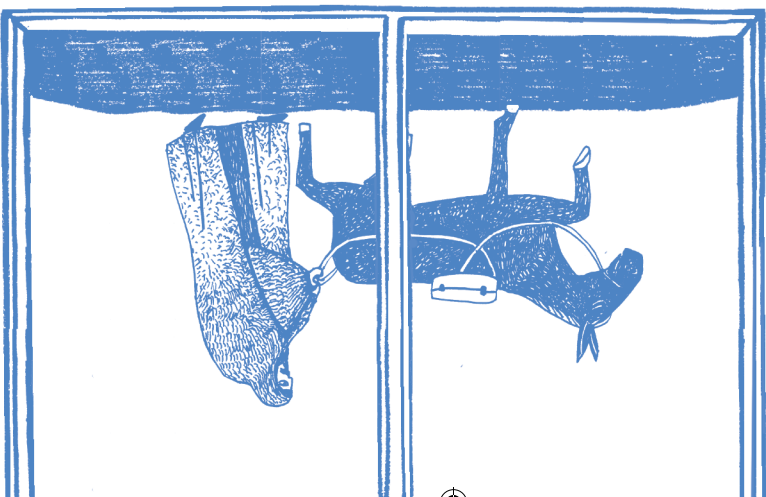

BARTHOLOMÄUS BRUNY STARSZY (1493? – OK. 1555), DWA SKRZYDEŁA TRYPTYKU: ZWIĄSTOWANIE, ZMARTWYCHWSTAŁY CHRYSZTUS UKAZUJĄCY SIĘ MARII
Sceny zwiastowania i ukazania się zmartwychwstałego Jezusa Matce rozgrywają się we wnętrzach, w których znajdują się typowe dla mieszczańskiego domu sprzęty: łóżce z baldachimem, kredens, bogato zdobiony snyderka kłęcznik.

Poszukaj takich motywów.
Oto kilka podpowiedzi:

Dzieła o tematyce religijnej, oprócz przesłania duchowego i treści dydaktycznych, zawierają również informacje o ziemskim życiu człowieka.

BERNARDINO DI BETTO (OK. 1452-1513) MADONNA Z DZIECIĄTKIEM I ŚWIĘTYM JANEM CHRZCIECIELEM
W tle, po lewej stronie, widać niewielką scenę przedstawiającą wędrowca z osłem. Przypomina ona o przyziemnych zajęciach, nieodłącznie związanych z ludzką codziennością.

ECCE HOMO, 1544
TRYPTYK
HEEMSKERCK
MAERTEN VAN
Przedstawienia donatorów dzieła, kontemplicyjnych scenę Ecce Homo (Oto Człowiek), to realistyczne portrety konkretnych osób. Kosztowne stroje podkreślają ich podoznanie i wysoki status społeczny.

Żywy w dobie kontrreformacji kult świętych wpłynął na ówczesną sztukę. Typowymi wyobrażeniami katolickiej ikonografii po soborze trydenckim były przedstawienia męczeństwa, nawróceń i pokuty, duchowych przeżyć i wizji mistycznych. Szczególną czcią otaczano Marię i Józefa.

Odszukaj w galerii obrazy, których fragmenty tu przedstawiono. Połącz je z objaśnieniami, wpisując w puste kółka odpowiednie numery.

1. GIOVANNI FRANCESCO BARBIERI ZW. GUERCINO (1591–1666)
ŚWIĘTY FRANCISZEK SŁUCHAJĄCY MUZYKI ANIELSKIEJ
2. CARLO DOLCI (1616–1687)
ŚWIĘTY PAWEŁ PUSTELNIK
3. BERNARDO CAVALLINO
SEN ŚWIĘTEGO JÓZEFA, OK. 1645
4. RZĘZBIARZ WŁOSKI, XVII W.
ŚWIĘTY SEBASTIAN

**POSŁUSZEŃSTWO:
ŚWIĘTY JÓZEF**

Obraz ukazuje sen świętego Józefa, w którym anioł nakazuje mu powrót z Egiptu do Ziemi Izraela (Mt 2,19–21). Józef przedstawiony jest po lewej stronie, ukryty w cieniu – to posłuszny Bogu, oddany opiekun Marii i Dzieciątka, który dyskretnie pozostaje na uboczu.

**ASCEZA:
ŚWIĘTY PAWEŁ PUSTELNIK**

Święty Paweł z Teb (228–341) był pierwszym znanym z imienia chrześcijańskim pustelnikiem. Żył w odosobnieniu, pogrążony w modlitwie. Jak głosi legenda, swoje odzienie splotał z liści palmowych, a sam Bóg każdego dnia wysyłał do niego kruka z porcją chleba.

**MĘCZEŃSTWO:
ŚWIĘTY SEBASTIAN**

Święty Sebastian (III w. n.e.) był oficerem w służbie cesarza Dioklecjana. Za to, że wypomniiał władcy okrucieństwo wobec chrześcijan, został skazany na śmierć z rąk łuczników. Ciężko rannego, ze strzałami powbijanymi w ciało, odnalazła i uratowała wdowa Irena. Gdy odzyskał siły, znów udał się do cesarza, został powtórnie skazany i poniósł męczeńską śmierć.

**EKSTAZA:
ŚWIĘTY FRANCISZEK Z ASYŻU**

Święty Franciszek (1182–1226), wyczerpany trudami apostołstwa, postem i ascezą, siedzi na ziemi. Nad nim, wśród chmur, na skrzypcach gra anioł, aby pocieszyć zakonnik w strapieniu. Jednak ekstaza, czyli stan zachwyty i uniesienia religijnego, która staje się udziałem świętego podczas słuchania anielskiej muzyki, nie wydaje się przeżyciem łatwym. Wzbudza refleksję, że tak bliskie dotknięcie świętości jest dla człowieka doświadczeniem podniosłym, a zarazem niezwykle trudnym.

Jak opowiedzieć o jednym z tych obrazów, żeby zainteresować i wzruszyć słuchacza? Obok kilka określeń, które można wykorzystać.

**DRAMATYCZNY, PODNIOSŁY, PORUSZAJĄCY,
SUGESTYWNY, EKSPRESYJNY, DOSTOJNY,
WZRUSZAJĄCY, PEŁEN EMOCJI, EFEKTOWNY,
SWOBODNIE MALOWANY, BRUTALNY**

**KOMPOZYCJA OPARTA NA LINII UKOŚNEJ,
KONTRAST ŚWIATŁA I CIEMNOŚCI,
ZASKAKUJĄCY POMYSŁ, NADZIEMSKA WIZJA,
REALISTYCZNE ODDANIE SZCZEGÓŁÓW**